

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., ve věci

žalobkyně: D. K.
st. přísl.
t. č. pobytem

proti
žalovanému: Ministerstvo vnitra České republiky
sídlem Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 1. 2018, č. j. OAM-921/ZA-ZA04-K10-R2-2015, e. č. B003846,

takto:

- I. Žaloba **s e z a m í t á**.
- II. Žalobkyně **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Včas podanou žalobou ke Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“) žalobkyně brojila proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 1. 2018, č. j. OAM-921/ZA-ZA04-K10-R2-2015, e. č. (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž bylo rozhodnuto o neudělení mezinárodní ochrany podle ust. § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o azylu“).

2. Krajský soud předně uvádí, že se v dané věci jedná o další pokračování v řízení o udělení mezinárodní ochrany, neboť bylo předcházející rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany žalobkyni ze dne 5. 2. 2016, č. j. OAM-921/ZA-ZA04-LE23-2015, e. č. (dále též „první rozhodnutí o MO“), rozsudkem krajského soudu ze dne 9. 1. 2017, č. j. 33 Az 3/2016 - 34 (dále též „zrušující rozsudek“), zrušeno a věc byla žalovanému vrácena k dalšímu řízení. V rámci jeho odůvodnění krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný sice správně vyhodnotil, že žalobkyně nesplňuje zákonem stanovené důvody pro udělení azylu, ale nedostatečně se zabýval tím, zda jí nelze uložit mezinárodní ochranu alespoň ve formě doplňkové ochrany, a to v kontextu namítaného rizika vzniku vážné újmy a selhání vnitrostátní ochrany v zemi původu. V tomto kontextu krajský soud poukázal na skutečnost, že žalovaný na jedné straně připustil, že žalobkyni v zemi původu hrozí riziko vzniku vážné újmy, neboť pochází z oblasti přímo postižené ozbrojeným konfliktem, ale bez bližšího zdůvodnění pouze odkázal na možnost využití institutu vnitřního přesídlení. Přestože žalobkyně v tomto ohledu argumentovala neexistencí dostatečné sociální podpory a diskriminací ze strany ukrajinských obyvatel apod., žalovaný bez dalšího označil tato tvrzení za nepravdivá a nemající oporu v provedeném dokazování. Za tímto účelem sice odkázal na informace a zprávy o zemi původu, které byly podkladem pro vydání rozhodnutí, ale z jejich obsahu v rozporu se zásadou volného hodnocení důkazů účelově akcentoval pouze skutečnosti svědčící pro neudělení mezinárodní ochrany. Krajský soud proto napadené rozhodnutí zrušil a žalovaného zavázal, aby v navazujícím řízení vyhodnotil v kontextu tvrzených skutečností podklady pro vydání rozhodnutí ve vzájemné souvislosti, popř. aby si za účelem náležitého zjištění skutkového stavu věci opatřil další relevantní zdroje informací.
3. Proti zrušujícímu rozsudku podal žalovaný kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, který ji svým usnesením ze dne 13. 4. 2017, č. j. 1 Azs 56/2017 - 35 (dále jen „usnesení NSS“), pro nepřijatelnost odmítl. V rámci odůvodnění svého rozhodnutí se ztotožnil s postupem krajského soudu, který rozhodl o zrušení prvního rozhodnutí o MO v celém rozsahu, a to z důvodu potenciální provázanosti hodnocení možnosti vnitřního přesídlení nejen ve vztahu k posouzení důvodů pro udělení doplňkové ochrany, ale také zbylých forem mezinárodní ochrany.

II. Napadené rozhodnutí

4. Žalovaný v rámci odůvodnění napadeného rozhodnutí nejprve zrekapituloval dosavadní průběh řízení a zejména obsah protokolů z pohovorů k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 26. 10. 2015 a ze dne 28. 8. 2017. Následně žalovaný uvedl, že v řízení bylo objasněno, že žalobkyně podala žádost o udělení mezinárodní ochrany z důvodu trvání ozbrojeného konfliktu v místě jejího trvalého bydliště (Doněcké oblasti) na Ukrajině. V tomto kontextu pak poukázala na problémy spojené s využitím institutu vnitřního přesídlení z důvodu ztížené možnosti získat zaměstnání a bydlení, včetně negativních reakcí místního obyvatelstva. Z toho důvodu neposkytuje podle jejího názoru Ukrajina dostatečné právní a ekonomické podmínky pro uplatnění na pracovním trhu. Stejně tak žalobkyně usiluje podáním žádosti o mezinárodní ochranu o legalizaci svého pobytu v ČR, a to za účelem studia. Nejprve se tedy žalovaný zabýval tím, zda nejsou v případě žalobkyně dány zákonné podmínky pro udělení některé formy azylu. V tomto ohledu předně odkázal na zprávy a informace o zemi původu

opatřené pro účely opětovného posouzení důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, přičemž současně uvedl, že nevycházel z původních podkladů pro vydání prvního rozhodnutí o MO, neboť nejsou nadále aktuální. Stejným způsobem pak žalovaný zdůvodnil nezohlednění zpráv a informací o zemi původu z roku 2015 a 2016, na které žalobkyně ve svém vyjádření ze dne 14. 12. 2017 odkazovala. K tomu pak doplnil, že doložená fotodokumentace poničených budov a nádraží vypovídá pouze o trvání ozbrojeného konfliktu v místě trvalého bydliště žalobkyně, což je v řízení považováno za nesporné. Pokud se jedná o navržené články k prostudování od neziskové organizace Highway Liberty a z internetových stránek zpravodajského portálu Russia Insider, které jsou ve správním spisu založeny, žalovaný uvedl, že odkazují na zastaralé informace. Z toho důvodu nebyly při posouzení žádosti o mezinárodní ochranu zohledněny. V tomto kontextu navíc žalovaný doplnil, že se v případě zdroje druhého článku jedná o proruský propagandistický internetový portál, který není oproti nashromážděným podkladům od nezávislých neziskových organizací objektivní.

5. Následně již žalovaný přistoupil ke zdůvodnění neudělení jednotlivých forem mezinárodní ochrany. Pokud se jedná o neudělení azylu, žalovaný připomněl, že žalobkyně neuvedla žádné skutečnosti nasvědčující tomu, že by byla v zemi původu pronásledována z důvodu, které jsou taxativně stanoveny zákonem. Za pronásledování totiž nelze podle žalovaného považovat tvrzení žalobkyně, že nemohla z důvodu svého původu (východ Ukrajiny) najít práci či pronájem bytu. Žalovaný sice připustil, že v tamní společnosti může panovat napětí, ale žalobkyně neuvedla kromě spekulací ohledně několika neúspěšných pokusů o získání zaměstnání a bydlení žádné konkrétní problémy, se kterými by se z důvodu svého původu setkala. Naopak měla zajištěno ubytování a dokonce pracovala, byť nelegálně. Ekonomicky špatná situace, vysoká nezaměstnanost či omezený přístup ke vzdělání apod. se navíc týká všech lidí na Ukrajině, bez ohledu na to, ze které části země pochází. V tomto kontextu pak žalovaný odkázal na zprávy a informace o zemi původu, podle kterých je práce a bydlení pro migrující osoby zajištěna, a to bez ohledu na místo původu. Občanská společnost na Ukrajině je navíc velmi silná a vstřícná k vnitřně přesídleným osobám, o čemž svědčí také informace OAMP ze dne 25. 10. 2017. Žalobkyně navíc netvrdila, že by byla pronásledována ze strany státních orgánů a na jejich pomoc se z důvodu chování jiných soukromých osob neobrátila, přestože jsou tzv. zločiny z nenávisti na Ukrajině zákonem zakázány a postihovány. Ochrana je poskytována také etnickým Rusům, a to ve vztahu k používání jazyka a realizaci dalších práv.
6. Ve vztahu k ochraně vnitřně přesídlených osob pak žalovaný odkázal na informaci OAMP ze dne 10. 10. 2017, podle které byl za tímto účelem přijat v roce 2014 zákon stanovující jejich základní práva, ochranu před diskriminací atd. Následně přijaté právní předpisy a novelizace pak postavení vnitřně přesídlených osob i přes související problémy s jejich aplikací posílily, a to také v oblasti finanční pomoci a bydlení. Žalobkyně o finanční pomoc ze strany domovského státu ze své vůle nepožádala. Špatná ekonomická situace v zemi navíc není důvodem pro přiznání statusu uprchlíka, přestože dochází například podle informací MZV ČR ze dne 11. 5. 2017 nebo Amnesty International ze dne 22. 2. 2017 k jejímu zlepšení. K tomu žalovaný doplnil, že sama žalovaná uvedla, že si chce svůj pobyt na území ČR legalizovat, protože chce v budoucnu dobrovolně vycestovat na Ukrajinu kvůli vyřízení víza za účelem studia. Jedná se však o postup, který by měl podléhat režimu právní úpravy pobytu cizinců.

7. Jelikož žalovaný neshledal důvody ani pro udělení humanitárního azylu či za účelem sloučení rodiny, zabýval se dále možností udělení doplňkové ochrany. Na základě již uvedených skutečností a podkladů týkajících se země původu, uvedl, že žalobkyně může využít institutu vnitřního přesídlení. V případě Ukrajiny je totiž ozbrojený konflikt omezen pouze na východní část země, přičemž jinak je území stabilizováno a pod kontrolou ukrajinské vlády. V tomto kontextu pak žalovaný zopakoval, že ochrana a práva vnitřně přesídlených osob jsou upravena a garantována zákonem, a to včetně finanční pomoci a problematiky bydlení, přestože se objevily problémy s registrací či výplatou jednotlivých dávek apod. Žalobkyně nicméně není zranitelnou osobou, neboť je zdravá, praceschopná a v produktivním věku. V minulosti navíc podle svých tvrzení měla jako vnitřně přesídlená osoba zajištěno neoficiální zaměstnání a bydlení. Pokud se jedná o tzv. práci na černo, nejedná se o důsledek diskriminace, ale obcházení zákona, což je typické také v jiných státech. Vnitřně přesídlené osoby navíc mohou po registraci obdržet finanční podporu, jejíž vyplácení bylo od roku 2017 zjednodušeno. V případě žalobkyně tak využitím institutu vnitřního přesídlení nedojde podle žalovaného k extrémnímu zhoršení její ekonomické a sociální situace.

III. Žaloba

8. V žalobě žalobkyně namítala, že žalovaný postupoval při vydání napadeného rozhodnutí v rozporu se základními zásadami správního řízení, když nedostatečně zjistil skutkový stav věci, a to s ohledem na individuální okolnosti případu. V tomto kontextu byly totiž podle názoru žalobkyně dány důvody k tomu, aby jí byla udělena mezinárodní ochrana ve formě doplňkové ochrany, neboť jí v zemi původu hrozí nebezpečí vážné újmy v důsledku mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Podle názoru žalované pak není z napadeného rozhodnutí zřejmé, zda žalovaný považoval podmínku existence hrozby vážné újmy ve smyslu ust. § 14a zákona o azylu za naplněnou. Na jednu stranu totiž žalovaný nepopřel existenci ozbrojeného konfliktu v dotčených oblastech, ale současně uvedl, že se žalobkyně může navrátit, aniž by jí hrozilo ohrožení života nebo tělesné integrity. V tomto kontextu pak žalovaný podle žalobkyně nesprávně argumentuje možností využít institutu vnitřního přesídlení. Podle UNHCR je totiž nutné vždy zohlednit, zda by jedinec mohl po přesídlení žít bez nepřiměřeného příkoří, resp. zda by byla zajištěna jeho bezpečnost, ochrana základních lidských práv a možnost ekonomického přežití. Přestože se žalovaný těmito skutečnostmi v napadeném rozhodnutí zabýval, vycházel pouze z vlastních podkladů, aniž by náležitě zohlednil a vyhodnotil podklady navrhované žalobkyní. Tím podle jejího názoru došlo k porušení zásady rovnosti zbraní.
9. V tomto kontextu žalobkyně poukázala na skutečnost, že sice odkazovala na podklady staršího data, a to z roku 2015 a 2016, nicméně situace vnitřně přesídlených osob se na Ukrajině nezměnila. O tom má svědčit rovněž zpráva UNHCR ze září 2015, která nebyla doposud revidována, protože nedošlo v dané oblasti k zásadním změnám. Z těchto zpráv pak vyplývá, že čelí vnitřně přesídlené osoby společenské diskriminaci, což se projevuje zejména na nemožnosti zajistit si obživu a bydlení. Jedná se tak o zásadní překážku pro uplatnění institutu vnitřního přesídlení. Navíc sám žalovaný argumentoval novou zákona o zajištění práv a svobod vnitřně přesídlených osob z roku 2015, kterou již žalobkyně předkládané podklady reflektují, resp. poukazují na její nedostatky. Žalobkyně se dále neztotožnila ani se závěrem žalovaného, že nejsou

v jejím případě dány překážky vnitřního přesídlení, protože není zranitelnou osobou a její tvrzení o ztížené možnosti získat zaměstnání a nevraživosti obyvatel Ukrajiny byla pouze obecného charakteru. V tomto kontextu poukázala na zprávu Ministerstva vnitra Velké Británie, podle které nepodnikly příslušné ukrajinské orgány kroky k tomu, aby v souladu se zákonem zajistily vnitřně přesídleným osobám bydlení, na což má negativní dopady rovněž slabá ekonomika a nedostatek pracovních příležitostí. Kromě toho nemohou uplatňovat politická práva a čelí ze strany státních orgánů zvýšené kontrole, včetně administrativních překážek v přístupu k sociálním benefitům. Podle názoru žalobkyně tak žalovaný vycházel pouze z vybraných podkladů, aniž by je hodnotil ve vzájemné souvislosti s těmi, které svědčí proti uplatnění institutu vnitřního přesídlení. Závěrem pak žalobkyně s odkazem na zrušující rozsudek uvedla, že vnitřním přesídlením by žalobkyni nebyl zajištěn náležitý standard lidského žití. Proto krajskému soudu navrhla, aby napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného

10. Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že s námitkami žalobkyně nesouhlasí, neboť neporušil při vydání napadeného rozhodnutí žádné ustanovení správního řádu a zákona o azylu. Za účelem zjištění skutkového stavu věci a vydání rozhodnutí si totiž opatřil dostatek podkladů o zemi původu, přičemž současně reflektoval skutečnosti uvedené žalobkyní. Stejně tak považoval žalovaný za dostatečné jeho zdůvodnění ohledně bezpečnostní situace na Ukrajině a související možnosti využití institutu vnitřního přesídlení. K tomu doplnil, že se probíhající ozbrojený konflikt na Ukrajině týká pouze dvou oblastí, nikoliv však Čerkaské oblasti, kde měla žalobkyně své poslední bydliště. V případě návratu by pak žalobkyně nebyla podle žalovaného zasažena významnější měrou nepříznivými politicko-ekonomickými dopady současného vývoje na Ukrajině, než většina tamních obyvatel. Přestože žalovaný nezpochybnil riziko negativních projevů společnosti vůči vnitřně přesídleným osobám, žalobkyně v tomto ohledu zůstala pouze v rovině obecných tvrzení. Ztížená možnost obstarat si zaměstnání je pak nepochybně následkem vysoké nezaměstnanosti v rámci celého území Ukrajiny, přičemž žalobkyně si podle svého tvrzení v minulosti našla jak ubytování, tak zaměstnání. Pokud se jedná o zpoplatnění vysokoškolského studia, jedná se o běžnou praxi také v jiných zemích, přičemž žalobkyně nijak nedoložila, že by se jednalo pouze o její diskriminaci, jakožto vnitřně přesídlené osoby. Z těchto důvodů žalovaný neshledal ve svém postupu žádného pochybení a krajskému soudu navrhl, aby žalobu jako nedůvodnou zamítl.

V. Skutečnosti zjištěné ze správního spisu

11. Ve správním spisu se předně nachází podklady shromážděné žalovaným před vydáním prvního rozhodnutí o MO, mezi které patří zejména žádost o udělení mezinárodní ochrany, protokol o pohovoru k žádosti ze dne 26. 10. 2015, zprávy a informace o zemi původu z roku 2014 a 2015. Kromě toho je ve spisu dále založeno samotné první rozhodnutí o MO, včetně souvisejícího zrušujícího rozsudku krajského soudu a usnesení NSS.
12. V této souvislosti byl s žalobkyní proveden opětovný pohovor k žádosti o udělení mezinárodní ochrany dne 28. 8. 2017, přičemž do protokolu uvedla, že se situace

v zemi původu nezměnila, neboť tam nadále pokračuje ozbrojený konflikt. Z toho důvodu ostatně Ukrajinu v roce 2015 opustila. Návratu se obává, protože v místě, kde žila, se nedávno střílelo. Kromě toho žalobkyně uvedla, že i v případě dokončení vysokoškolského studia je na Ukrajině špatné pracovní uplatnění. K dotazu žalovaného dále doplnila, že před vstupem do ČR žila mimo jiné v oblasti centrální Ukrajiny ve městě Čerkasy, a to od září 2014 do února 2015. Trvalý pobyt má však stále registrovaný ve městě Doněck. V telefonickém kontaktu je s rodiči, strýcem a jeho dcerou. O využití institutu vnitřního přesídlení se žalobkyně již v minulosti pokusila, ale setkala se s tlakem společnosti vůči lidem z východní Ukrajiny. Nebyl jí umožněn bezplatný přestup na jinou vysokou školu a také si nemohla z důvodu svého trvalého pobytu v Doněcku najít zaměstnání. V této souvislosti uvedla, že si hledala práci v supermarketu a byla na pohovoru v jednom papírnictví, ze kterého se jí však již neozvali. Výslovně pak uvedla, že neměla žádné tvrdé zkušenosti, kromě toho, že na ní byli při vyřizování cestovního dokladu na úřadu nepřijemní a ve společnosti slyšela, jak si lidé negativně povídají o přistěhovalcích z východu. Ve vztahu ke svému pobytu v Čerkaské oblasti dále žalobkyně upřesnila, že jí v dané době finančně pomáhali rodiče a kromě toho měla příležitostně brigády (roznášení letáků) a podnájem jednoho pokoje. Bez pomoci rodičů by však náklady na ubytování hradit nedokázala. Hledání práce je složité, a to nejen kvůli nezaměstnanosti, ale také upřednostňování místních obyvatel. Celkem žalobkyně kontaktovala asi šest zaměstnavatelů a absolvovala tři pohovory na pozici prodavačky.

13. Žalobkyně poté byla během pohovoru ze strany žalovaného dotázána, proč nevyužila během svého pobytu v Čerkaské oblasti finanční podpory od státu. Na to odpověděla, že to nestálo za to, protože se jedná o 400 hřiven a je s tím spojeno mnoho byrokracie fungující na neurčitěm principu přidělování. Přednost navíc mají rodiny s dětmi a důchodci. Pokud se jedná o ubytování, žalobkyně si jej z důvodu dvou negativních zkušeností nakonec obstarala přes své kamarády. Pronajímatelé totiž chtěli starší a dlouhodobé nájemce. V Čerkaské oblasti jiné problémy neměla. Na Ukrajinu by se vrátila, pokud by tam byl mír a pracovní příležitosti. Vnitřní přesídlení do jiné části domovské země by podle ní nebylo aktuálně řešením, protože by tam byla stejná situace jako v Čerkaské oblasti a dokonce by tam neměla ani žádné známé. Od roku 2017 má v ČR pracovní povolení, absolvovala zkoušky na vysokou školu a pracuje ve společnosti poskytující tiskové služby. Uvažuje o tom, že by se o školních prázdninách vrátila na Ukrajinu a vyřídila si tam vízum za účelem studia. V domovském státě neměla žádné problémy se státními orgány.
14. Dále se ve správním spisu nachází žalobkyní argumentované internetové články v anglickém i českém jazyce s názvem *Ukraine's Displaced People Remain Discriminated Against Second Class Citizens a Stigmatization and General Discrimination against IDPs in Ukraine – an Existing Problem*. Jako podklady pro vydání rozhodnutí pak byly žalovaným dále obstarány následující podklady: Informace OAMP ze dne 20. 9. 2017; Zpráva o dodržování lidských práv v roce 2016 – Ministerstvo zahraničních věcí Spojených států amerických ze dne 3. 3. 2017; Informace Human Rights Watch ze dne 12. 1. 2017; Zpráva o stavu lidských práv na Ukrajině – Úřad Vysokého komisaře OSN pro lidská práva ze dne 13. 6. 2017; Informace MZV ČR ze dne 25. 7. 2016; Informace MZV ČR ze dne 3. 8. 2017; Informace MZV ČR ze dne 11. 5. 2017; Informace Amnesty International ze dne 22. 2. 2017; Informace OAMP ze dne 24. 7. 2017; Zpráva organizace Equal Rights Trust –

srpen 2015; Informace Ministerstva vnitra Velké Británie – září 2017 a Informace OAMP ze dne 10. 10. 2017. K podkladům pro vydání rozhodnutí se žalobkyně vyjádřila přípisem ze dne 12. 12. 2017, přičemž v něm podobně jako později v žalobě poukazovala zejména na trvání ozbrojeného konfliktu na Ukrajině a nemožnost využití institutu vnitřního přesídlení.

VI. Posouzení věci krajským soudem

15. Žaloba byla podána osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“), ve lhůtě stanovené v ust. § 32 odst. 1 zákona o azylu.
16. Soud ve věci rozhodl v souladu s ust. § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť účastníci řízení s tímto postupem souhlasili (nevyjádřili svůj výslovný nesouhlas s tímto postupem) a krajský soud nepovažoval ústní projednání věci za nezbytné.
17. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (ust. § 75 odst. 2 s. ř. s.) podle skutkového a právního stavu zjištěného s přihlédnutím k čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. procedurální směrnice) ke dni vydání rozhodnutí soudu.
18. Žaloba **není důvodná**.
19. Krajský soud připomíná, že se v posuzované věci jedná o již druhé rozhodnutí ohledně žádosti žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany, neboť bylo první rozhodnutí žalovaného zrušujícím rozsudkem krajského soudu ve spojení s usnesením Nejvyššího správního soudu zrušeno. Důvodem byla skutečnost, že žalovaný v předcházejícím řízení v rozporu se zásadou volného hodnocení důkazů selektivně a v neprospěch žalobkyně hodnotil podklady pro vydání rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany. V tomto kontextu je třeba doplnit, že se krajský soud v zásadě ztotožnil se závěry žalovaného ohledně toho, že žalobkyně nesplňuje zákonem stanovené podmínky pro udělení azylu, což ostatně v žalobě ani nenamítala. Předmětem sporu bylo zejména posouzení toho, zda by jí měla být udělena doplňková ochrany či nikoliv, a to s odkazem na riziko vzniku vážné újmy související se stále probíhajícím ozbrojeným konfliktem v místě jejího trvalého bydliště. V tomto ohledu totiž žalovaný argumentoval tím, že po žalobkyni sice nelze spravedlivě požadovat, aby se do dané oblasti navrátila, ale může využít institut vnitřního přesídlení, jak ostatně již v minulosti učinila. Krajský soud nicméně přisvědčil argumentaci žalobkyně, že je v tomto ohledu nutné hodnotit nejen právní, ale také faktické postavení a státní podporu vnitřně přesídlených osob, a to zejména ve vztahu k možnosti obstarat si obživu a bydlení, jakožto základní lidské potřeby. Ve zrušujícím rozsudku proto žalovaného zavázal, aby na základě aktuálních informací o zemi původu náležitě zjistil a ve vzájemných souvislostech posoudil skutkový stav věci ve vztahu k možnosti uplatnění institutu vnitřního přesídlení, a to při současném zohlednění pokladů, které byly žalobkyní soudu dne 10. 8. 2016 předloženy.
20. Krajský soud zrušil první rozhodnutí o MO v celém rozsahu, neboť se mohly nedostatky jeho odůvodnění projevit nejen ve vztahu k posouzení důvodů pro udělení doplňkové ochrany podle ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, ale také ve vztahu k jiným formám mezinárodní ochrany, což ostatně později ve svém usnesení potvrdil také Nejvyšší správní soud. Z toho důvodu se žalovaný v rámci poměrně rozsáhlého

odůvodnění napadeného rozhodnutí opětovně zabýval tím, zda nejsou u žalobkyně splněny podmínky pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany, a to včetně azylu, azylu za účelem sloučení rodiny a humanitárního azylu. K tomu krajský soud uvádí, že žalovaný podle jeho názoru dostatečně a správně posoudil, že u žalobkyně nejsou splněny zákonné podmínky pro udělení mezinárodní ochrany podle ust. § 12, ust. § 13, ust. § 14 a ust. § 14b zákona o azylu. Žalobkyně ostatně v řízení ani v žalobě v tomto ohledu nic nenamítala. Z toho důvodu se bude krajský soud nadále zabývat pouze tím, zda žalovaný v rámci řízení navazujícího na zrušující rozsudek a usnesení NSS dostatečně zjistil a posoudil skutkový stav věci ve vztahu k neudělení doplňkové ochrany, a to v kontextu možného využití institutu vnitřního přesídlení do oblastí nacházejících se mimo území dotčených ozbrojeným konfliktem.

21. Jak již bylo uvedeno, doplňková ochrana je zakotvena v ust. § 14a odst. 1 zákona o azylu, přičemž může být udělena „*cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.*“
22. Přímo z dikce citovaného ustanovení tedy vyplývá, že za účelem udělení doplňkové ochrany musí být kumulativně splněno několik podmínek. Předně nesmí žadatel splňovat zákonem stanovené podmínky pro udělení azylu, neboť je doplňková ochrana pouze subsidiární formou mezinárodní ochrany (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007-93; všechna citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Současně se musí nacházet mimo území domovského státu a musí být dány důvodné obavy, že by mu v případě navrácení hrozilo skutečného nebezpečí vážné újmy, přičemž nemůže nebo není ochoten z téhož důvodu využít ochranu v zemi původu. Kromě toho se na žadatele nesmí vztahovat tzv. vylučující klauzule, která je ve vztahu k doplňkové ochraně blíže vymezena v ust. § 15a zákona o azylu.
23. Pokud se v této souvislosti jedná o pojmové vymezení vážné újmy, lze za ní v kontextu skutkových okolností případu podle ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu považovat rovněž: „*vážné obrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu.*“
24. V posuzované věci pak není předmětem sporu, že se žalobkyně nachází mimo území domovského státu a že nesplňuje podmínky pro udělení azylu či aplikaci vylučující klauzule. Stejně tak nebylo žalovaným v řízení zpochybněno, že v místě jejího trvalého bydliště (Doněcká oblast) probíhá vnitřní ozbrojený konflikt, pročez by případné navrácení žalobkyně do dané oblasti mohlo představovat skutečné nebezpečí vážné újmy podle výše citovaného ustanovení zákona o azylu. V tomto ohledu krajský soud nesouhlasí s námitkou žalobkyně, že je napadené rozhodnutí zmatečné, neboť z něj jednoznačně vyplývá, že žalobkyně původně pochází z oblasti postižené ozbrojeným konfliktem, který není podle dostupných informací totálního charakteru. Žalovaný nicméně vycházel z předpokladu, že pro udělení doplňkové ochrany není splněna poslední zákonem kumulativně stanovená podmínka nemožnosti využití ochrany ze

strany domovského státu, neboť se žalobkyně může za tímto účelem vnitřně přesídlit do jiné části Ukrajiny, která není ozbrojeným konfliktem přímo dotčena.

25. Jak již krajský soud přdestřel ve zrušujícím rozsudku, lze ve vztahu k předpokladům pro uplatnění institutu vnitřního přesídlení obecně vycházet z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009-74, ve kterém byly za tímto účelem stanoveny následující kritéria: 1) jiná část země je pro žadatele dostupná, 2) přesun do jiné části země je účinným řešením proti pronásledování nebo vážné újmě v původní oblasti, 3) nehrozí navrácení žadatele do původní oblasti a 4) ochrana v jiné části země splňuje minimální standard ochrany lidských práv. Žalobkyně pak v žalobě v podstatě brojila pouze proti nenaplnění posledního z uvedených kritérií, neboť zpochybňovala možnost využití vnitřního přesídlení s odkazem na skutečnost, že podle jejich osobních zkušeností (komunikace s úřady, hledání bydlení a zaměstnání) a informací o zemi původu nejsou vnitřně přesídleným osobám v jiných částech Ukrajiny zajištěny podmínky důstojného žití, přičemž současně čelí diskriminaci a tlaku ze strany občanské společnosti.
26. Otázce postavení vnitřně přesídlených osob se poté žalovaný věnoval na více místech odůvodnění napadeného rozhodnutí. Ve vztahu ke standardu právní ochrany a sociálně-ekonomické pomoci uvedl, že byly v minulosti přijaty konkrétní právní předpisy, které vnitřně přesídleným osobám garantovaly základní práva a ochranu před diskriminací či nuceným návratem. Stejně tak byl za stanovených podmínek legislativně upraven státní systém finanční pomoci a zajištění bydlení. Žalovaný sice v tomto kontextu připustil, že docházelo k aplikačním problémům zejména ve vztahu k registraci a výplatě sociálních dávek vnitřně přesídleným osobám, nicméně je podle jeho názoru z dotčených informací a zpráv o zemi původu zřejmé, že ukrajinská vláda podniká kroky k zajištění práv a důstojného přežití vnitřně přesídlených osob. Co se týče jejich integrace ve společnosti, žalovaný v tomto ohledu doplnil, že přirozeně může docházet vlivem celkově špatné ekonomické situace a vysoké nezaměstnanosti k dílčím negativním projevům ze strany místních obyvatel.
27. Na druhou stranu žalovaný poukázal na skutečnost, že podle Informace OAMP ze dne 25. 10. 2017 panuje ve vztahu k vnitřně přesídleným osobám vstřícná atmosféra, přičemž na základě provedeného průzkumu nepociťuje většina obyvatel ve městech žádný vliv na fungování společnosti v souvislosti s příchodem většího počtu vnitřně přesídlených osob. Sama žadatelka pak podle názoru žalovaného neuvedla žádné konkrétní případy, kdy byla vystavena nevráživosti či diskriminaci ze strany státních orgánů nebo místních obyvatel. Pokud tvrdila, že nemohla z důvodu svého statusu vnitřně přesídlené osoby najít práci a zaměstnání, žalovaný připomněl, že v místě svého posledního bydliště (Čerkaská oblast) měla zaměstnání a bydlení zajištěno. Pakliže bez bližšího zdůvodnění neúspěšně absolvovala pouze několik pohovorů do zaměstnání a nemohla opakovaně najít bydlení z důvodu jiných preferencí pronajímatelů (dlouhodobost nájmu apod.), nejedná se o diskriminaci související s jejím původem, ale o celkově vysokou nezaměstnanost a nepříznivou ekonomickou situaci na Ukrajině. Pokud by byla žalobkyně přece jen diskriminaci či nevhodnému přístupu ze strany místních obyvatel vystavena mohla se obrátit na příslušné orgány, což neučinila. Stejně tak ze své vůle vůbec neusilovala o splnění podmínek za účelem výplaty sociální podpory.

28. Krajský soud k tomu předně uvádí, že žalovaný podle jeho názoru vycházel při rozhodování z dostatečně zjištěného skutkového stavu věci, přičemž pro účely vydání rozhodnutí opatřil nové a aktuálnější zprávy a informace o zemi původu, neboť považoval podklady pro vydání prvního rozhodnutí o MO zcela správně za zastaralé. Pokud se jedná o internetové články o postavení vnitřně přesídlených osob na Ukrajině, které byly žalobkyní předloženy v předcházejícím řízení před krajským soudem dne 10. 8. 2016, měl žalovaný za to, že disponuje nejen aktuálnějšími, ale také důvěryhodnějšími zdroji informací. Tento závěr má podle názoru krajského soudu racionální zdůvodnění, a to nejen s ohledem na datum pořízení daných dokumentů, ale také jejich mediální podobu a neověřitelnost pravdivosti v nich uvedených údajů. Žalobkyně v tomto kontextu dále namítala, že jí odkazované zprávy a informace o zemi původu pokrývají období let 2015-2016, pročez je nelze považovat za neaktuální. Současně doplnila, že nerevidovaná zpráva UNHCR z roku 2015 jednoznačně poukazuje nejen na bezpečnostní situaci na Ukrajině, ale také společenskou diskriminaci vnitřně přesídlených osob a související vznik překážek ve vztahu k obstarání přístřeší a zdroje obživy. Krajský soud k tomu uvádí, že problematika právního a sociálního postavení vnitřně přesídlených osob podle jeho názoru dostatečně vyplývá z jiných a aktuálnějších podkladů, které jsou ve správním spisu založeny. Ostatně sama žalobkyně dále v žalobě odkázala na zprávu Ministerstva vnitra Velké Británie z roku 2017, ze které žalovaný při vydání napadeného rozhodnutí vycházel a která se zabývá rovněž ekonomickou situací a postavením vnitřně přesídlených osob na Ukrajině.
29. Co se týče hodnocení jednotlivých podkladů, krajský soud je toho názoru, že žalovaný již dostatečně zdůvodnil, proč není v případě žalobkyně znemožněno využití institutu vnitřního přesídlení. Na jednu stranu dává krajský soud žalobkyni částečně za pravdu v tom, že z podkladů pro vydání rozhodnutí vyplývá, že i přes dílčí zlepšení má špatná ekonomická situace a vysoká míra nezaměstnanosti na Ukrajině nežádoucí vliv na úroveň společenského života. Je však třeba připomenout, že se tento problém a negativní důsledky netýkají pouze vnitřně přesídlených osob, ale veškerého obyvatelstva. Krajský soud rovněž stejně jako žalovaný nezpochybňuje, že při realizaci zákonných opatření v oblasti sociální a ekonomické podpory, popř. v oblasti bydlení, docházelo podle zpráv o zemi původu ze strany ukrajinských státních orgánů k prodávám či nedostatečné garanci poskytnutí těchto dávek a služeb. Jedná se nicméně o přirozený důsledek nedávných společensko-politických proměn na Ukrajině a přetrvávajícího ozbrojeného konfliktu na východě země, což samo o sobě nezpochybňuje, že ukrajinská vláda aktivně usiluje o zlepšení stávající situace, a to prostřednictvím přijetí a aplikace právní úpravy, která má za cíl garantovat a zlepšit právní a sociální postavení vnitřně přesídlených osob.
30. Rozhodnutí o žádosti o udělení mezinárodní ochrany je navíc vždy třeba posuzovat individuálně, tedy s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti případu a osobu žadatele (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007-93). V tomto ohledu žalovaný podle názoru krajského soudu správně poukázal na skutečnost, že se žalobkyně jako vnitřně přesídlená osoba nesetkala v místě svého posledního bydliště na Ukrajině s žádným jednáním ze strany státních orgánů či místních obyvatel, které by mělo znaky nevráživosti či diskriminace. Pokud žalobkyně absolvovala pouze dva nebo tři pracovní pohovory, nelze její neúspěch v době všeobecné nezaměstnanosti automaticky považovat za diskriminační. Stejně tak

žalobkyně argumentovala ve vztahu k neúspěšnému hledání bydlení pouze tím, že oslovení pronajímatelé hledali pouze dlouhodobé nájemce, přičemž ona sama tento požadavek nesplňovala. Důvodem pro její odmítnutí tedy nebyl primárně příchod z východní části Ukrajiny, ale odlišné představy o délce trvání nájemního vztahu. Kromě toho žalobkyně sama uvedla, že si nakonec zajistila nejen určitou formu brigádního zaměstnání, ale také ubytování v podnájmu. Je poté poněkud paradoxní, pokud na jednu stranu argumentovala nemožností zajistit si jako vnitřně přesídlená osoba obživu, protože jí museli finančně vypomáhat její rodiče, ale současně bez relevantního důvodu neusilovala o získání nárokové sociální podpory ve výši 400 hřiven, která by pokryla alespoň podstatnou část nákladů na bydlení, jak je sama v rámci pohovoru ze dne 28. 8. 2017 vyčíslila.

31. Na základě výše uvedeného krajský soud uvádí, že v případě vnitřního přesídlení z území postiženého ozbrojeným konfliktem nepochybně dochází v zásadě u každé osoby přinejmenším z počátku nejen k přerušení původních rodinných či společenských vazeb, ale také ke zhoršení ekonomické a sociální situace. Je však třeba odlišovat nesplnění výše uvedeného kritéria garance důstojného žití a minimálního standardu lidských práv od situace, kdy dochází vlivem ozbrojeného konfliktu a potřeby dočasného přesídlení do jiné části území domovské země k určitému, byť nikoliv extrémnímu zhoršení životní úrovně jednotlivce (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 9. 2015, 2 Azs 148/2015 – 59). Omezení sociálních práv v případě sociální situace, jakou je přesídlení jednotlivce z jeho domovského prostředí jinam, není v rozporu ani se zakotvením sociálních práv v mezinárodních smlouvách (Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Evropská sociální charta atd.). Obecně je nutno vycházet z toho, že pouze zásah do samotného jádra (tzn. existence) sociálního práva představuje rozpor s těmito mezinárodními závazky.
32. Pokud by krajský soud naopak akceptoval argumentaci žalobkyně, pak by nemohlo být vnitřní přesídlení na území Ukrajiny ani jinde prakticky vůbec využíváno, přestože se podle judikatury jedná z podstaty věci o potenciální řešení předcházející udělení doplňkové ochrany. Je totiž logické, že využití daného institutu bude pravděpodobné zejména u zdravé, bezdětné a vzdělané osoby v produktivním věku, která již v minulosti v jiné části Ukrajiny pobývala, aniž by se přímo setkala s evidentními projevy diskriminace a dokonce si svépomocí (bez pobírání státní podpory) zajistila bydlení a zaměstnání. Ze všech okolností případu je patrné, že situace žalobkyně na Ukrajině nebyla nijak bezvýchodná ani existenciální, aby bylo udělení mezinárodní ochrany v ČR jedinou možností žalobkyně, jak odvrátit nepříznivé důsledky ukrajinského konfliktu zasahující její domovskou oblast.
33. Přestože krajský soud nechce obtížnou situaci žalobkyně bagatelizovat, nelze pominout, že v řízení sama uvedla, že není jejím cílem získání pouze dočasné ochrany, ale naopak setrvání na českém území za účelem vysokoškolského studia a zaměstnání, ke kterému již od roku 2017 disponuje pracovním povolením. Za tímto účelem si však žalobkyně může svůj pobyt na území České republiky legalizovat prostřednictvím některého ze způsobů stanovených právní úpravou pobytu cizinců, nikoliv cestou žádosti o udělení mezinárodní ochrany, která je výjimečným institutem využívaným pouze v taxativně stanovených případech, a v případě doplňkové ochrany také opatřením pouze dočasným.

VII. Závěr a náklady řízení

34. Ze všech shora uvedených důvodů krajský soud rozhodl o žalobě tak, že ji v plném rozsahu zamítl, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku.
35. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu ust. § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci neúspěšná žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.) a žalovanému v souvislosti s tímto řízením žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly, respektive ani úhradu nákladů řízení nepožadoval, protože se mu náhrada nákladů řízení nepřiznává (výrok III.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 10. října 2018

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D.,
v.r.

samosoudce

Za správnost vyhotovení:
K. M.